

# Efesusdan

## Poolbed Efesusdan Yaa Kerek Keendoon

### Kerek Kee Komo Dowad Wongkoon

Poolbed kerek kee Efesusdan yi anam andi kuu kainok ande wongkoon, ambarakmi dowadban. Kowe, God ye amun kerundi yemoon kedmengkandande wongkoon. Kwane, ye kangkon nub anam andi yaambed komarewa kere dobaranuub ande korokboon. Efesus kuu siti darewoob kadwandimbon. Pool yoom Sailas yoom kuu Yesu ye weng amun kanyare daandiwen kuu Efesus aom nande weng amun dakmiwen. Amaanbed Pool kuu weeb ayooobmimiib kuyaom doboroon. Kwane, ari kuu Pool kuu ibduruk Rom aombed wii aom doboroon kuu kerek kee wongkoon. Wongkoon ye weeb kuu AD 60 areb.

### Korok Weng

1. Amun Kerundi Ye Weng Ibduruk (1:1-2)
2. Keresu Yaambed Yumbon Kanduwen Kuu Komarewa Ande Korokboon (1:3-14)
3. God Yaa Kaadkeriyiib Yaromkonoyiib Kerundok Ande Kurikuri Kamoon (1:15-23)
4. Bobni Yaa Burudande Bindi Ye Kerekmen (2:1-10)
5. Anam Andiwendan Yuudan O Yuudanban Kuu Ibmo Keriwen (2:11-22)
6. God Ye Meeni Kangdomiib Yesu Ye Mimyob Dowakeniib (sapta 3)
7. God Ye Inamen Dowaken Kan Kowe Awini Ye Kiwaan (4:1-6:20)
8. Yeenbon Weng (6:21-24)

**1** <sup>1</sup> Ne kuu Pool, God ye dowaken yaambed Yesu Keresumbed kinoona ye apaso keraan.

God ye karadmodan Efesus aom doriib, yiib kuu ma korondiyiibban Yesu Keresu ye weng yaamo anam ande doberembirimaibdan, yiib yaa kerek kee keendaan.

<sup>2</sup>Kabamoon kondoon ye mimyob dowakeniib yewenubmo dobiriyiib kuu nuwambe God yoom Yariman Yesu Keresu yoom yaambed yiib yaa bangkandime.

### **Kingkin Ye Kerekmen Yaa Amun Kerundi**

<sup>3</sup>Nub Yariman Yesu Keresu ye Ambe God yaa kubem, amborom kuu nub kuu Keresu yaa ben daboknoon kowe Godbed Ewen aom oonoon yeman kingkin ye kerekmen ye amun kerundi korem kuu nub yaa bangkandoon. <sup>4</sup>Yimin yiri okad ongmenabindombed nub kuu yembed Keresu yaambed kinoon, ye indob ari kuu karadmo keruwed amarakmiyiib kii ande dedmone daandiyiibban ye dowad. Ye mimyob dowaken keendoon kumbed <sup>5</sup>yimin andowoon yirimbed nub kuu kinoon, Yesu Keresu yaambed ye bangkandi dana kerundi dowad. Kuku ye kubi dowakeniib meeni inamen dowakeniib yaambed kwanon kii. <sup>6</sup>God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kee nambiriyiib kowe, ye yaa kube kankoonem! Kamune kondoon kuu ye mimyob dowaken keenoonman yaa ben daboknoon kumbed yiminmo kondoon nub yaa.

<sup>7</sup>Ye yaa ben daboknoon kumbed nub kuu ye umkanbed bidoon kuu amarakmi yaa are nonondandi yeman. Kuku God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken miin darewoob ye kerekmen yaambed kui. <sup>8</sup>God yeka ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken darewoob kumundinmo kuu, inamen kangdommo koremiib kaadkeri koremiib nub yaa kondoon. <sup>9</sup>Kwane kanbiknoon ye inamen kuu ye kubi dowaken ye kerekmen yaambed nub yaa korokbendoon. Inamen kee Keresu yaambed anam id keroon kuu <sup>10</sup>aron anam nanduune kwanon. Kuye dowad kuu kumkam korem okad yiriyiib Ewen ariyiib korem kuu Keresu yembed korok kerok anded.

<sup>11</sup>Godbed korem ambangkimaan kuu yeka ye meeni inamen ongmiimaan yaambedmo kamimaan kowe, kangkon yimin andowoon yirimbed Keresu yoom dabokni dowad nub kinoon kuu <sup>12</sup>nubdin Keresu ande meedmuubdan kuu ye nambiri yaa kube kankoonime anded. <sup>13</sup>Kwane, yiib kangkon yiib bobni yaa burudande bindi ye weng amun anammo wengamberenib anam andiwe, Keresu yaa ben daboknene ne karuwa nimaya andi dowad ye kumuniib deroon. Kuye kumun kuu yembed yedme kowoon ye Kingkin Karadmo kui. <sup>14</sup>Kingkin Karadmo nub yaa kondoon kuu wonong mukod kowimaib areb, komo komo nub dowad Ewen arimbed nongkoboone dangoon yeman kuu dungkud kondoon, kamune dangoon kowe anam andime yeman kui. God ye karuwa nimaya yaa kondoon kumbed ari wene korem biddaneen kui. Kowe, ye nambiri yaa kuu kube kankoonem!

### **Pool Ye Kurikuri**

<sup>15</sup>Godbed kwamoon kowe, yiib kuu Yariman Yesu yaa anam andenib God ye karadmodan korem yaa mimyob dowaken keendimaib kuu

wengamberekori, <sup>16</sup>yiib dowad God yaa eso andi kuu korondimokban, kurikuri kameni meenendimain kii. <sup>17</sup>Nub Yariman Yesu Keresu ye God, Ambe nambiriyiib kui, ye yaa kaamobimain kuu, yembed meeni kangdomiib komo biknoon kuu kan korokbendiyiib ye Kingkin kuu yiib yaa kondoko God kuu yiibkaadkeri darewoob arimbed kerime andid.

<sup>18</sup>Ne angkon kurikuri keraan kuu yiib mimyob ambongko nandoko yembed komo ande meedmime ande baandoon kuu yiibkaadkerime andid. Kuu amun kerundi yemoo kai nambiriyiib God ye karadmodan yi dowad Ewen arimbed nongkobooniib, <sup>19</sup>ye yaa anam anduwendan kuu korem burudandoon ye aromkono miin darewoob arimbed Godbed nub yaa kondooniib kui. Kuye aromkono kuu yembed deme ambangkoon ye aromkono darewoob <sup>20</sup>kumbed Keresu kuu bobnoon yirimbed nen demboone wadkeroone ye dingki wiwi angka Ewen ari nenkowoone dibeen kwamune areb kui. <sup>21</sup>Ku dibeen kuu ooniwendaniib korok korokiib aromkonodaniib yarimandaniib deme aningkoyiibdaniib korem kuu yirimbed, yembedmo kuu ari, kibik yaronmomban mananeen yaron ari kangkon. <sup>22</sup>Kwane, Godbed kumkam korem kuu ye yon dabderem yiri ben nongkobene korem yaa korok kere ooni ye dowad nenkwoon, anam andiwendan yi korok kerid dowad. <sup>23</sup>Kuye anam andiwendan kuu Yesu ye id areb kui, yi kuu Yesu yaa yiminmo kerid yeman, ye kangkon kumkama kiwaana korem kuu ye yaambad yiminmo kerid yeman.

### Keresu Yaambad Wadkerid Kondoon

**2** <sup>1</sup>Kumban yiib kuu anukbed yiib wabkad inameniib ambarakmiyiib kumbed yiib kingkin kuu bobnoon. <sup>2</sup>Kuyaron kuu yiib kuu okad kiri ye inamen arewa yaayiib ambid wedya ye oonimbon ye korok Seteniib ye yoman wenenib dobirimaib. Kuye awad arewambad kibikee wabkaddan yaa yi korok keroon kui. <sup>3</sup>Anuk kuu nub korem kuu yi yoom ibmo doburuwen, nub kuu id ye dowaken ye moom yaambad mikmone doberemberenub kuye inameniib meeni dowakeniib ye yoman winimaub. Kuyaron kuu nub kuu okad kiridanmo kowe, nimakarub yena areb God ye norin aom wunuwen kii.

<sup>4</sup>Kumban mimyob keende kakman yemoo are nonondandi ye God kuu, ye mimyob dowaken miin darewoob kumbed <sup>5</sup>nub ambarakmi yaambad nub kingkin kuu bobnoon kumban yembed nub yaa wadkerid kondoon Keresu yoom doruub kii. Yiib kuu God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambad bobni yaa kuu burudande bindoon kii. <sup>6</sup>Kwane, Godbed nub kuu Keresu yoom ibmo benkoobene Yesu Keresu yaa Ewen ye oonimbon aom ben daboknoone diburuwen. <sup>7</sup>Godbed kwanoon kumbed kibikbed wene amaan ari kuu ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken korem burudandoon yembed awinoon kuu korokbendaneen. Kuye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken

kumbed Yesu Keresu yaa nub ben daboknoon kowe, nub yaa amun amun kamenaboon. <sup>8</sup>Amborom kuu ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambed yuib kuu bobni yaa burudande bindoon kowe. Kee anam andi yaambed kui, yuibkarebban, Godbed munob kondoon kii. <sup>9</sup>Kuu yuib ambangki yaa kumbedban kowe, karub maa kanembed kerengkan keraanban. <sup>10</sup>Kedi, Godbed nub kuu amunmo ongmenaboon, nub kuu Yesu Keresu yaa ben daboknoon kumbed amun amun kami dowad ongmenaboon kii. Amun amun kami kee nubbed ambangkime andi dowad anak yirimbed nekwoon.

### Keresu Yaambed Mimo Keruwen

<sup>11</sup>Kwanikob, meenime, Yuudan yi kuu yikareb “Nub kuu kad wanabiwendan.” andimaib. Kwane, yuib wooniwen kuu Yuudanban kumbed yuib yaa Yuudanbed “Yuib kuu kad wanabindodan.” andimaib.<sup>a</sup> Kumban kad wadmi kuu no id yaa karub dingkimbed wadmimaib, Godbedban. <sup>12</sup>Meenime, anak yiri kuu yuib kuu Keresu yaa daboknindo, Israeldan kerindeban, weng kunduk ye amob weng Abraham ye dowad ongmenaboon yaa kuu owoddan keruwen, yuib kuu Godbed nub dowad kwananeen ande meedmiyibban, Godiibban okad kiri doriib kii.

<sup>13</sup>Kumban Yesu Keresu ye umkan yaambed yuib kane kane ambab angkambed doriib kuu Keresu yaa ben dabokne God ye dia monoon. <sup>14-15</sup>Amborom kuu yembedmo kuu nub yaa yewenub kondi ye karub, Moses ye amob wengiyib amowamob ongmiweniib kuu yembed mene at ming arimbed bobnoon kumbed nare wankaroon kowe, wedyiri wirine nare andokbe yeka yeka ayoob keroon kuu yembed ben mimo kerene neman kongenoon neman kongenoon kami ye kuuk wiriniwen kuu monmaroon. Kwamune kamoon ye inamen kuu ye yaambed karub ayoob areb keruwen kuu koronde karub yeeb mimo kere yewenubmo kerime ande ongmenime, <sup>16</sup>keye karub yeeb ye id mimo yaambed karub ayoob areb kee God yaa kunum kerime andene, neman arud wandoon neman arud wandoon kamimaib kuu at ming arimbed down keroon. <sup>17</sup>Yembed mene yuib ambab doriibdaniib dia doriibdaniib yaa yewenub weng kedmengkandoon, <sup>18</sup>amborom kuu nuwa yuiwa ibmo Kingkin mimo yaambed Ambe God yaa wini ye kiwaan yembed ongmoon kowe.

<sup>19</sup>Kwanekob, yuib kuu ambibkin maadanban, yuib kuu owoddanban, kumban yuib kuu God ye karuwa nimaya kere dabokne God ye ambibkandan kerenib, ye dana meed keruwen. <sup>20</sup>Kwane, God ye karuwa nimaya kuu ambib areb ongmoon. Yi dodkono kuu apasodaniib profesidaniib kui. Yi ambib kumundin amun yenbi ye dongka bot kuu Yesu Keresu, yembedmo. <sup>21</sup>Ye

---

<sup>a</sup> 2:11Kukuu Yuudan yi kerengkan weng, “Nub kuu God ye amob ongmenabooniib kowe nub kuu God ye karuwa nimaya kumban Yuudanban kuu God yikaadban.” andimaib.

yaambed ambib id kumundin kuu yenbenabe mimo kere Yariman ye kurikuri boyambib karadmo kere daane weneen. <sup>22</sup>Kwane, yiiib kangkon Yesu yaambed ambib areb yenbenabe weneen, God ye dobirimbon kere weniib, ye Kingkin yaambed kui.

### Pool Ye Deme Yuudanban Yi Dowad

**3** <sup>1</sup>Keye dowad kembed Pool, ne kuu Yesu Keresu ye weng amun Yuudanban yiiib yaa kan yare daandaan kumbed korok korokbed wii aom nen kaaniwe doriin.

<sup>2</sup>Kedi, yiiib wengambiriwen, yiiib yaa God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kedmengkandi ye deme kawoon. <sup>3</sup>Kuye God ye inamen ongmoon kuu biknoon kumban Godbed kan dian kere korokbewoon. Kuku anukbed yiiib yaa dukmenmo ke wongke kedmengkandaan kei. <sup>4</sup>Kwane keyaom kimingkaniib kumbed God ye inamen biknoon kuu Keresumbed korokboon ye weng kuu ne inamen nandoone nekaadkeraan kuu yiiib kangkon kwane yiiibkaadkeraniib. <sup>5</sup>Kuye inamen biknoon kuu anak yiri doriibdan yaa korokbindo kumban, kibikee God ye Kingkinbed ye apasodan karadmoyiib profesidan karadmoyiib yaa korokboon. <sup>6</sup>Inamen biknoon kukei, Yesu ye weng amun yaambed Yuudanban kuu Yuudan yoom dabokne yi korem kuu Ewen ari ye yumbon kandenib id mimo kere Yesu Keresu ye weng kunduk kuu ibonmo awinaniib kii.

<sup>7</sup>Ne kuu kuye weng kedmengkandi ye deme Godbed munobmo kawoon kumbed ye aromkono yaambed Yesu ye weng amun keye deme karub keraan. <sup>8</sup>God ye karadmodan kane kane yiri keruwen kuu ne arebban, yi kuu ari ne kuu yirimo. Kumban deme munobmo kawoon kuu, Yuudanban yaa Keresu ye amun amun yemooon nimakarub yi inamen korem burudandoon ye weng daandi yemaniib, <sup>9</sup>kuye inamen Godbed komarewa awine ambangkaneen ye weng kuu nimakarub korem yaa dianmo korokbi yemaniib bangkawoon kii. Kuye inamen kuu kumkam korem ongmenaboon ye God kurin anukbed meene ongmekore biknoonbed mene kibikee. <sup>10</sup>Kuye dowad kuu God yeka ye inamen kangdom maa maa yemooon kuu anam andiwendan yaambed Ewen ari ye korok korokiib deme aromkono bangkandoondaniib yaa kuu korokbendaneene yikaadkeraniib. <sup>11</sup>Kuku aron korem korem ye inamen Godbed kowoon ye kerekmen yaambed nub Yariman Yesu Keresumbed awinoone anam id keroon kui. <sup>12</sup>Yesu yaayiiib ye yaa anam andiyiiib kumbed God yaa kuu arudkonoyiiib kangdommo wananuub kuu yimin. <sup>13</sup>Kwanikob, nembed yiiib yaa yedmaan kuu, yiiib dowad durud yewed kandaan kuyaa meenme dowakeniibban kere korondaib, amborom kuu kuye durud yewed kuu yiiib nambiri kandi yeman kowe.

### Efesusdan Yi Dowad Kurikuri Kerundoon

<sup>14</sup>Kuye inamen Godbed ongmoon ye dowad kumbed Ambe ye arinambo ari bumangkaan. <sup>15</sup>Ye aningko kuu ye dana meed korem okad yiriyiiib

Ewen ariyiib kuu kandiwen. <sup>16</sup>Nembed kurikuri keraan kuu, ye amun kerundi nambiriyiib ye kerekmen yaambéd yiib niindem aom aromkono kondok andid, ye Kingkin yaambéd. <sup>17</sup>Kwanoka yiib anam andi yaambéd Keresumbéd yiib niindem aom doborok. Kwane kurikuri keraan kuu, yiib kuu mimyob dowaken keendi ye yumburum kumbéd niindem yiri kubunebene kangdommo keroka, <sup>18</sup>God ye karadmodan korem yena yoom ibmo aromkono yiib inamen aom kandenib Keresumbéd ye mimyob dowaken darewoowiib doboowiib ambab ariyiib aman yiriyiib kuu yiibkaadkerime andid. <sup>19</sup>Kwane, kaadkeri yaa burudandoon ye mimyob dowaken kee kaadkerime andid. Kuyaa kaadkeraniib kuu God ye inamen kuu yiib niindem aom dembe yiminmo keraneen.

<sup>20</sup>Kwane, nub kaamobiyiib meeniyiib yaa korem burudande aman ari kumunkingkinban ye ambangki ye God, ye aromkono nub niindem aom ambangkimaan ye kerekmen yaambéd, <sup>21</sup>ye yaa anam andiwendaniib Yesu Keresuyiib yaambéd nambiri kuu awoya awoya yiri yaroniib awoya awoya ari yaroniib aron korem korem kondok! Anam kwanok.

#### Keresu Yaambéd Id Mimo Keri

**4** <sup>1</sup>Yariman ye dowad wii ye karub keraan kowe, nembed yiib yaa nangkande yedmaan kuu, Godbed ye dowaken yaambéd dobirime ande baandoone kandiwen kuyaambéd kwane dobirime. <sup>2</sup>Kukuu yiibka kankubune yena yi dabderem aom doberenib nangkemmo yodbirimban iwarimbed neman mimyob dowaken keenoon keenoon kamime. <sup>3</sup>Kukuu kiwaan korem yaambéd ambangkibka yewenub kere ibmo dohiri kumbéd mimo kere doberem andi ye inamen Kingkin Karadmombéd kondimaan kuu awine kande dobirime. <sup>4</sup>Yiib baandoon kuu anam kwananeen ande meedmi ye inamen mimo ye dowad baandoon. Kwamune areb kuu kingkin kerekmen yaambéd nub kuu id mimo keruwen, angkon kwane Kingkin mimo, <sup>5</sup>Yariman mimo, anam andi mimo, baptais mimo, <sup>6</sup>nimakarub korem yi Ambe God mimo, kii. Ye kuu nub korem ye Yariman, ye kuu nub korem yaambéd ambangkimaan, ye kuu nub korem ye niindem aom doreen kii.

<sup>7</sup>Kumban nub mimim kuu ye deme awini ye aromkono kuu Keresumbéd kwane nekwe munobmo bangkandoon. <sup>8</sup>Kwanekob, Godbed ye weng aombéd kekane yedmoon,

“Yembed ari daanoon kuu  
nangme awinendiwendan kuu yembed kinban wonoone ye  
yomanmo winiwe,  
munob bangkandi yeman kuu karub yena yaa bangkandoon.”  
ande wongkoon.

<sup>9</sup>“Yembed ari daanoon.” andi ye weng id kuu komo? Ye id kuu ye kangkon arimbed okad niindem yiri kubunoon kumbéd kii.

<sup>10</sup>Kubunoonman yembedmo ambid ari daanene Ewen ari daanene korem ongmenaboos kuu burudandoon kowe, ye indob kuu yimin yimin yaa derendaroon. <sup>11</sup>Yeka yembed nekwane yena kuu apasodan kere yena kuu profesidan kere yena kuu God yaa anam andime ande yare daandidan kere yena kuu anam andiwendan awande oone God ye weng kedmengkandidan keroon. <sup>12</sup>Kuye dowad kuu God ye karuwa nimaya ben nekwane yena yaa awandi ye deme awini yeman. Kwaniwed, anam andidan Keresu ye id nub kuu arume daane <sup>13</sup>nub korem kuu anam andiyiib God ye Mingki ye kaadkeriyiib kuu meeni mimo kere kaine amne kangdommo kerenub Keresu ye inamen korem kuu yiminmo kandi yeman.

<sup>14</sup>Kwananuub kuu nub kuu dana areb inamen embeng mana keraubban, yi kuu oknondokbed kanwene mene kamimaun areb kowe kwane keraubban. Kwane, nuubbed wuure owongab ye kumkam ben keyaa kere kuyaa kere kamemoon areb, inamen embeng mana keriwendan kuu yenambed kedmengkandi maa maa yaa ben wenenib yi kanekewiyiib nemengkandiyiib kumbed ben abdon yiri winimaib kumban, nub anam andi kuu kaine amnaneenbed kuu kwane kamaubban. <sup>15</sup>Kwane, mimyob dowaken keendi yaambbed weng anammo dakme dobaranuub kuu kiwaan korem yaambbed nub korok Keresu, yembedmo, ye aombbed kaine daananuub. Ye kuu korok, <sup>16</sup>nub kuu ye id areb kowe, ye yaambbed dabokne mimyamo kere, id kumundin kuu kono yaa mekmeed ingkimaan areb kwane ingkanaan wene awingkaane mimyob dowakenbed kaine daanaane, nub mimim kuu deme yeka yeka ambangkimaub kui.

#### **Nambiri Ye Dana Kere Dobirime**

<sup>17</sup>Kowe, Yariman ye kerebiri arimbed nembed yedmaan kuu, okad yiridan yi inamen idiibban kuyaambbed dobirimaib areb dobaraib. <sup>18</sup>Yi kaadkeri kuu kumunbed kebanoone Godbed kondoon ye wadkeri kuyaa daboknindo, amborom kuu yi niindem aom kuu kamkono keroon kumbed nonoon keriwen kowe. <sup>19</sup>Yi kuu kamkono keroon kowe, yika amonombe id ye dowaken yaamo doriib, inamen arewa korem awinem andi dowad. Yi kuu karakiibban, no inamen arewa ariyiib kande awinem ande doriib kii.

<sup>20</sup>Kumban, yiib Yesu Keresu yaa miniwen kuu kwamune ye kiwaan yaa kaadkerande minindo. <sup>21</sup>Anamaa, yiib kuu Yesu ye weng kedmengkandoone wengambiriwen kuu anam anam Yesu yaa angkeen andi ye kerekmen yaambbed kii. <sup>22</sup>Yiib kurin dobiriwen yaa ye dowad yiib yaa kedmengkandoon kuu, yiib id ye dowaken birandi yemanbed yiib inamen meeni korem kuu ben amonombe abdon kerimaan kuu, ebkad areb korem biandibko, <sup>23</sup>Godbed yiib inamen meeni kuu yeweb

ongmoko, <sup>24</sup>yorokmo anam kere karadmo kere God areb keru ye inamen yembed ongmoon kuu, ebkad areb kwane derenime.

<sup>25</sup>Kwanikob, yuib mimim kuu dudi kara kankaare yuib dia doriibdan yaa kuu anambed daanoon daanoon kamime, amborom kuu nub korem kuu id mimo yaa daboknuwenden kowe. <sup>26</sup>Yuib norin wandibka amarakmaib. Norin kuu kwane angkimberembaraane aron kubunaun. <sup>27</sup>Kwane, yuib amarakmi kumbed Seten aomdiri ye ambongko nandaib. <sup>28</sup>Karub kanembed yid bi ye karub keroon keroka, yid bi yaa kuu korondekore deme ambangkok. Yekareb ye dingkimbed deme ambangkaneen kumbed kamboknondan yaa kuu awandaneen.

<sup>29</sup>Yuib mongkodkono aombed weng arewayuib dembaane dakmaib. Kwane, yena yaa dowan kuyaa awandi ye kerekmen yaambed wengambiridan yi inamen aromni dowad dakmimamime. <sup>30</sup>Kwane, yuib arewa kami kumbed God ye Kingkin Karadmo yaa dabab konaib. Ye kuu Godbed yuib ben amarakmi yaa burudande obonmo kerundi yaron arimbed yuib bindaneen andi dowad kumuniib deremoon areb yuib yaa kondoon kui. <sup>31</sup>Wungkandiyuib arud darewoowuib noriniib nangbenabiyuib wengamborokbanabiyuib inamen arewa mimimiib korem kuu ben kiradmime. <sup>32</sup>Neman amun kamoan amun kamoan kamenib neman mimyob keenoon mimyob keenoon kamime. Godbed yuib kuu Keresu yaa ben daboknoon kumbed yuib amarakmi are nonondandoon kowe, kwamune areb neman are nonondandoon are nonondandoon kamime.

**5** <sup>1</sup>Yuib kuu God ye mimyob dowaken keendoon dana kowe, yembed kamimaan areb ye koob kandime. <sup>2</sup>Kwane, Keresumbed nub yaa mimyob dowaken keendekore dingkan aye nengke baeb amun God yaa konoone kubemoon areb yekareb yembed nub dowad bobnoon kowe, kwamune areb mimyob dowaken keende dobirime.

<sup>3</sup>Kumban yuib kuyaom kuu nenem kamiyuib anon dowomkim yaa doberemoon areb ye inameniib barang yemoon bi ye inameniib kuu ma kamaib, amborom kuu yuib God ye karadmodanbed kwananiib kuu yiminban kowe. <sup>4</sup>Kwane, karak bobni ye kamiyuib inameniibban ye wengiyuib nima wengiyuib kamaib, kuku kuristendan yimanban. Kuned God yaambed eso andime. <sup>5</sup>Kedi, keye weng kee anamaa, yiribman yemoon bi ye inamen kuu God kankubune yiribman kankooni ye inamen kowe, kwamunedaniib nenem kamidaniib anon dowomkim yaa doberemoon areb kamidaniib kuu, Keresu yoom God yoom yi oonimbon aom kuu kwamimaibdan korem kuu yi yumboniibban. <sup>6</sup>Yuib kuu korondaiwe, karub yenambed idiibban ye weng yaambed birandaib, amborom kuu God yaa wunesaridan kuu kwamenabimaib kumbed ye arud darewoob kuu yi yaa minimaan kowe. <sup>7</sup>Kwanikob, yi yoom daboknaib.

<sup>8</sup>Kedi, anak kuu yuib kuu kumun aom dobiruwen kumban, kibikee yuib kuu Yariman yaambed nambiriyuib keruwen kowe, nambiri ye dana



areb kwane dobirime, <sup>9</sup>amborom kuu nambiri ye job irimaan kuu amun amuniib yorokmoyiib anamiib korem kui. <sup>10</sup>Kwane, Yariman kubimaan ye inamen kuu onme awinime. <sup>11</sup>Kwane, idiib kerimokban ye deme kumun aom kuu yiiwiib kuyaom ma dabokne ambangkaib. Kumban nambiri yaa korokbendime. <sup>12</sup>Kedi, wunesaridanbed biknimbon aombed komo ambangkimaib yaa dian dakmi kuu karak bobni yeman. <sup>13</sup>Kuned komo komo ambangkimaib kuu nambiri yaa korokbaniib kuu dian keraneen, <sup>14</sup>amborom kuu nambiri kuu ben dian keru yeman kowe. Kwanekob, ke kwamune yedmoon kei,

“O unukudbob, dembe,

bobnewen yiri kuu dembebko,

Keresumbed eb niindem aom nambiri yurok.” andoon.

<sup>15</sup>Kwanekob, yiib dohiri yaa kuu korobe kaadkerime, meeni kangdom kerindodan areb keraib, meeni kangdomdan areb kerenib, <sup>16</sup>derekmana aron korem kembed ongmedime, amborom kuu kibikee aron arewa yaambd doruub kowe. <sup>17</sup>Kwani kowe, inameniibbandan areb keraib, Yariman ye meeni dowaken kaadkerime. <sup>18</sup>Ok arewa anibka awarak yaun, kumbed monmari inamen arewa yaa nenwananeen kowe. Korondibko, Kingkinbed ibendok. <sup>19</sup>Kwane, Buk Yook ye wengiib kurikuri yook ye wengiib kumbed neman daanoon daanoon kamenib, Yariman yaa yook wingkanabe yiib niindem aombed kubi yurin ongmenib, <sup>20</sup>aron korem Yariman Yesu Keresu yaningko yaambd Ambe God yaa kumkam korem ye dowad eso andime. <sup>21</sup>Keresu yaningko kankoonimaib kumbed yiibkareb neman kankubune yena yi dabderem aom doboroon neman kankubune yena yi dabderem aom doboroon kamime.

### Nima Awadmiwendan Yoom Yi Karuwa Yoom

<sup>22</sup>Nima awadmiwendan, yiib kuu kankubune Yariman ye dabderem aom dobirimaib areb, kankubune yiib karub yi dabderem aom kwane dobirime, <sup>23</sup>amborom kuu Keresu kuu anam andiwendan yi korok areb, karub kuu ye wonong yaa kuu yembed korok kowe. Keresu kuu anam andiwendan yi Bobni Yaa Burudande Bindi Ye Karub, kwane yi kuu ye id areb. <sup>24</sup>Kwane, anam andiwendan kuu kankubune Keresu ye dabderem aom dobirimaib areb, nima kangkon kiwaan korem yaambd kankubune yi karub yi dabderem aom dobirime.

<sup>25</sup>Karub awadmiwendan, yiib kangkon yiib nima yaa mimyob dowaken keendime. Keresu areb kerime. Ye kuu anam andiwendan yaa mimyob dowaken keendekore, yi dowad bobnoon. <sup>26</sup>Kuye dowad kuu ye weng yaambd okbed ogende arene karadmo kerime ande ongmedi yemaniib, <sup>27</sup>kwane demkoronmo kere karadmo kere ambarakmiyiib kii ande dedmone daandiyiibban kerime andoon kumbed nambiriyiib keriwendan ben ye kerebiri ari yekareb mini yemaniib kui. <sup>28</sup>Kwamune

areb kumbed karub kuu yi id yaa mimyob dowaken kowimaib kwane yi nima yaa mimyob dowaken keendime. Karub kanembed ye wonong yaa mimyob dowaken keendimaan kuu yekareb yemeran mimyob dowaken kowimaan kii. <sup>29</sup>Kedi, karub maa ye id kuu yekareb yemeran ma arud wandimokban, yeka yemeran bangkanemberene oonimaan. Kuku Keresumbed ye anam andiwendan yaa kwanimaan kwamune, <sup>30</sup>amborom kuu nub kuu ye id yaa daboknuwendan kowe. <sup>31</sup>God Ye Weng aom kuu, “Keye dowadbed karub kuu awodki awaan domonde ye wonong yaa daboknaneen, daboknaneena yi ayoob kuu id mimo keraniib.” ande wongkoon. <sup>32</sup>Biknoon keye weng id kuu inamen darewoob, kuku Keresu yoom ye anam andiwendan yoom yaa ande dakmiin.

<sup>33</sup>Kwani kowe, yiib mimim kuu yiib nima yaa mimyob dowaken keendime, yiibkareb yiib yaa mimyob dowaken kowimaib kwamune. Nima kangkon yi karub yaa karub amun andime.

#### **Dana Meed Yoom Arian Yoom**

**6** <sup>1</sup>Dana, Yariman yaambad ambe ena yi wengiib wengambere awinime. Kwananiib kumbed yimin. <sup>2</sup>God Ye Weng aom kuu, “Ambe ena yi weng wengambere awandime.” ande wongkoon. Kekee amob weng ibduruk weng kundukiib kii. Weng kunduk kuu kei, <sup>3</sup>“Kwananiib kumbed yiib yaa kuu yiminmo keraneene okad ari kuu aron doboob kube dobaraniib.” ande wongkoon. <sup>4</sup>Ambeya, yiib dana yaa kuu norin wengbed daandaiwe arud wandaib, koronde benmene Yariman ye weng yaambad dobiri amun korokbenib kedmengandime.

#### **Dabderem Yiri Dobere No Deme Awinembiridan Yoom Korok Korok Yoom**

<sup>5</sup>Yena yi dabderem yiri dobere no deme awinembiridan, yiib kangkodan okad yiri doriib yi weng yaa kuu Keresu ye weng wengambirimaib areb kwane uniyiibbed ne kangkoman kuu amun andiyiib aadidmiyiibban ye inameniib kwane yi weng wengamberendime. <sup>6</sup>Kangkodan yi indob ari kumbedmo amun ambangkubko nub yaa kerengkandime ande meenaib, Keresu ye dabderem yiri dobere no deme awinembirimaib areb kere God ye dowaken yaambad yiib kuu dowakeniib kere deme kuu aron korem amunmo ambangkime. <sup>7</sup>Karub yi deme awini arebban, Yariman ye deme awini areb kere yiib inamen korembad ambangkime, <sup>8</sup>amborom kuu yiibkaad karub maa ye dabderem yiri dobere no deme awinembiri ye karub o yekareb oonoonman kuu komo komo amun kamoan kuu Yarimanbed kakman konaneen kowe. <sup>9</sup>Kangkodan, yiib kangkon yiib dabderem yiri dobere no deme awinembiridan yaa kuu kwamune arebmo kerundime. Yanuub andi

ye weng yi yaa daandaib, yuib kuu yuibkaad, yuib yoom yi yoom ibmo yuib Yariman kuu Ewen ari doreen kowe. Kwane, ye kuu ogoodmo yena yaamo benkoone yena yaa kankubunimokban, anammo wengyundimaan.

### **Ana Nangmi Ye Yiribman Godbed Bangkandoon**

<sup>10</sup>Weng yeenbon kuu kei, Yariman yaa ben dabokne aromnenib yaromkono darewoob aombed dobirime. <sup>11</sup>Ana nangmi ye yiribman Godbed bangkandoon kuu korem ben deebime. Kwananiib kumbed Seten ye birandi yaa kuu aromne kangdommo dobaraniib. <sup>12</sup>Nubbed ke nangbaub kee nimakarub yaamban, aromkonodan arewa yaayuib kumun ye okad kiri ye aromkonodan yaayuib awad arewa ambid aom doriibdaniib yaa nangbaub. <sup>13</sup>Kwani kowe, ana nangmi ye yiribman Godbed bangkandoon kuu korem ben deebime. Kwananiib kumbed arewa aron mananuun ari kuu kirokmonaibban, kangdommo dobaraniib. Yuib kuu kwane ambangke dowan kerekorib kangdommo dobaraniib kii.

<sup>14</sup>Kangdommo dobirime, anam anam ye kobaiknongbed koborom yaa awanewande barenib, yorokmo ye yirimiib deebenib, <sup>15</sup>yon yiri kuu yonkad areb yewenub ye weng amun yaambad nekwe dohiri yeman kuu deebenib kwamune dobirime. <sup>16</sup>Korem keyaa dabokni yeman kuu anam andi ye kombembed bime, kuyuib kumbed arewaman ye ana amot yumbuyuib menebaneen kuu korem kumungkaniib. <sup>17</sup>Godbed bindaneen andi ye topi deebenib Kingkin ye kerewang kuu bime. Kuye kerewang kuu God ye weng kii. <sup>18</sup>Kwane, derekmana aron korem ari kuu Kingkin yaambad kurikuri maa maa koremiib kame yedmime. Kee yuib inamen aom kowenib kerekberenmo doberenib, God ye karadmodan korem yi dowad kurikuri kamendembirime.

<sup>19</sup>Kwane, ne yaayuib kurikuri keribko, aron kunayambad ne mongkod daande dakmaniin kuu weng bangkawoko anuk biknoon ye weng amun kuu uniyiibban dianmo dakma. <sup>20</sup>Kuye weng ye dowad ne kuu korok ye weng daandi ye karub areb keraan kumbed ne dingki ayoob yaa kuu seinbed yerengkiwen. Kee kwanaked yimin kowe, kurikuri kamibko uniyiibban dakma.

### **Kubendi Weng**

<sup>21</sup>Kuristen angkodmi anam Yariman ye deme yaa ma korondindo no awini ye karub Taikaikus, yembed ne kuu komarewa doroni komo komo kamiin ye weng korem kuu daandaneene yiiwiib yuibkaadkeraniib.

<sup>22</sup>Keye dowad kembed ye kuu yuib yaa nenkowaane monoon kuu, nubbed komarewa doruub kuyaa kuu yuibkaadkerenib, kwane yembed yuib yaa kubiyiibbed ongkandi yeman.

<sup>23</sup>Kuristen angkodmia yaa yewenub keroko mimyob dowaken anam andiyuib kuu Ambe God yoom Yariman Yesu Keresu yoombed

bangkandime. <sup>24</sup>Nub Yariman Yesu Keresu yaa mimyob dowaken  
kowimaib ma korondiyiibbandan kuu kabamoon kondoon ye mimyob  
dowaken yi korem yaa kwanemo angkimborok.